

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра педагогіки, адміністрування і соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
31 серпня 2023 року, протокол № 7
Голова вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

Т. Є. Рожнова

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

(назва навчальної дисципліни)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
(шифр за ОПП – ОК. 010)**

Рівень освіти:	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань:	<u>01 Освіта/педагогіка</u>
Спеціальність:	<u>011 Освітні, педагогічні науки</u>
Освітньо-професійна програма:	<u>Педагогіка вищої школи. Андрагогіка.</u>
Освітня кваліфікація:	<u>магістр освітніх, педагогічних наук.</u>

Київ -2023

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни з циклу дисциплін загально-професійної підготовки «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» галузі знань 01 «Освіта/педагогіка» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

Т. А. Махиня, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (протокол № 7 від 31 серпня 2023 р.)

© Махиня Т.А., 2023 рік
© ДЗВО «УМО», 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4		Нормативна з циклу дисциплін загально-професійної підготовки	
		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120		1-й	
		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
		8	
		Практичні заняття	
		8	
		Самостійна робота	
	104		
	Індивідуальні завдання		
Вид контролю – екзамен			

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання
- для заочної форми навчання – 15% : 85%.

2. Мета та завдання викладання навчальної дисципліни

Основна мета вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» полягає в формуванні у здобувачів потреб професійного розвитку, підвищення професійної культури та педагогічної майстерності на умовах засвоєння технологій самоорганізації педагогічної діяльності.

Основні завдання вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» полягають в:

- формуванні у здобувачів педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача, що забезпечує високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності;
- ознайомленні з механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення;
- організації професійно-педагогічної діяльності як розвиваючої взаємодії;
- ознайомленні з новаторським педагогічним досвідом, шляхом створення портфоліо викладача.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» здобувачі вищої освіти мають набути **загальних компетентностей (ЗК):**

- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути **спеціальних (фахових) компетентностей (СК):**

- СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.
- СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.
- СК10. Андрагогічна компетентність

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні очікувані програмні **результати навчання:**

- ПР 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
- ПР 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.
- ПР 15. Розуміти особливості освіти дорослих, відмінностей між педагогічною і андрагогічною освітніми моделями.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи

Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи

Викладач вищої школи як науковець і педагог. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача вищої школи. Суть педагогічної діяльності викладача вищої школи в контексті сучасної філософії освіти. Модель професійної педагогічної діяльності, її структурні елементи – суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет спільної діяльності, засоби педагогічної комунікації, цілі навчання (за Н.В.Кузьміною).

Основні напрями та функції діяльності викладача вищої школи. Права і обов'язки викладача вищої школи. Вимоги до викладача вищої школи. Готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності.

Мотивація педагогічної діяльності викладача. Психолого-педагогічні засади

педагогічної діяльності викладача (опосередкований вплив педагога на особистість здобувача; саморозвиток особистості як основа виховання і навчання здобувачів; єдність зовнішньої і внутрішньої сторони у навчанні і вихованні здобувачів; освітнє середовище як умова розвитку, виховання і навчання здобувачів; позитивний емоційний відгук, захоплення як рушійна сила зміни поведінки особистості; залежність поведінки особистості від характеру її взаємодії, спілкування з іншими, діяльності тощо).

Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість викладача вищої школи

Поняття майстерності педагогічної діяльності викладача, її складові. Етичні цінності й ціннісні орієнтації особистості викладача, їхня гуманістична спрямованість (відповідно до сучасних філософських теорій освіти). Структура педагогічної майстерності за І.А. Зязюном: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, професійні знання, професійно-значущі якості, педагогічна техніка, педагогічні здібності. Критерії та рівні педагогічної майстерності сучасного викладача, їх взаємозв'язок з рівнями професійної діяльності.

Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності. Здібність до педагогічної діяльності як елемент педагогічної компетентності в структурі педагогічної майстерності. Педагогічний досвід у формуванні майстерності викладача.

Особливості роботи викладача з дорослими, відмінностей між педагогічною і андрагогічною освітніми моделями.

Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності викладача. Напрями і форми методичної роботи з підвищення професійної майстерності викладачів у закладі вищої освіти.

Вимоги до особистості сучасного викладача та андрагога. Педагогічна культура і етика викладача закладу вищої освіти. Норми етичної поведінки викладача стосовно професій, колег, здобувачів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи

Тема 3. Педагогічна техніка як основа педагогічної майстерності викладача вищої школи

Поняття педагогічної техніки та його зміст. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі.

Різновиди педагогічної техніки: внутрішня (*концентрація розумових і фізичних здібностей педагога на досягненні дидактичної і виховної мети, зняття зайвої напруженості, розподіл уваги (велике, середнє, мале коло), спостереження за готовністю учнів до роботи, їхньою реакцією на викладення навчального матеріалу, активністю, зацікавленістю, створення творчої ділової атмосфери під час навчання, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов, саморегуляція*) і зовнішня (*вербальні та невербальні засоби*).

Елементи педагогічної техніки – культура зовнішнього вигляду, культура педагогічного спілкування, психологічна саморегуляція, культура мовлення.

Методи і прийоми активізації навчальної діяльності дорослих.

Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність.

Імідж навчального закладу. Структура та шляхи формування позитивного іміджу навчального закладу.

Педагогічний імідж у професійній діяльності викладача. Механізми формування особистого іміджу викладача.

Тема 4. Майстерність організації педагогічної взаємодії

Особистість викладача як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Категорії викладачів залежно від якості володіння майстерністю педагогічного спілкування

Педагогічний такт і маніпулювання викладача вищої школи. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.

Форми педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи.

Стилі педагогічної взаємодії: ставлення (*активно-позитивне, пасивно-позитивне, ситуативно-негативне, стійке негативне*); керівництва (*авторитарний, демократичний, ліберальний*), спілкування (*захоплення, дружба, дистанція, залякування, загравання*).

Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи, їх функції. Причини педагогічних конфліктів. Стилі педагогічної взаємодії у конфлікті: пристосування, компроміс, співробітництво, ігнорування, конкуренція. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

Педагогічне спілкування, його сутність та особливості. Педагогічне спілкування як комунікативна взаємодія викладача зі здобувачами, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну оптимізацію діяльності і стосунків. Функції педагогічного спілкування викладача. Культура педагогічного спілкування. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.

Комунікативні прийоми у роботі викладача.

Ефективне слухання: Важливо активно слухати учнів, проявляти зацікавленість та розуміння до їхніх думок, ідей та запитань.

Чітке пояснення: Викладач повинен уміти пояснювати матеріал доступно, використовуючи різні методи та приклади, щоб зрозуміло донести інформацію.

Підтримка та похвала: Важливо підтримувати та похвалювати досягнення учнів, це стимулює їхній інтерес та мотивацію до навчання. Рефреймінг змісту.

Емпатія: Викладач повинен виявляти співчуття та емпатію до потреб та індивідуальних особливостей кожного учня.

Використання різноманітних методів: Застосування різноманітних методів навчання, які враховують різноманітність в учнів, їхні індивідуальність та стиль сприйняття інформації.

Активне запитання та обговорення:

Створення можливостей для учнів висловлювати свої думки, ставити запитання та брати участь в обговореннях.

Використання невербальних засобів комунікації: Рухи, жести, поза, контакт з очима - все це може бути важливими елементами комунікації.

Адаптація до потреб: Здатність адаптувати свій стиль комунікації до індивідуальних потреб та особливостей учнів.

Побудова довіри: Створення довіри викладача як авторитетної та дружньої особистості, яка підтримує та допомагає учням.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН			
		Лекції	Практ	СРС	Усього
1.	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи	4	2	24	30
1.1.	Тема 1. Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	2	1	12	15
1.2.	Тема 2. Педагогічна майстерність і особистість викладача вищої школи	2	1	12	15

2.	Змістовий модуль 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи	4	6	80	90
2.1.	Тема 3. Педагогічна техніка викладача вищої школи як основа його педагогічної майстерності	2	2	41	45
2.2.	Тема 4. Майстерність організації педагогічної взаємодії	2	4	39	45
	Разом:	8	8	104	120

5. Теми та зміст лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи	2
2.	Педагогічна майстерність і особистість викладача вищої школи	2
3.	Педагогічна техніка викладача вищої школи як основа його педагогічної майстерності	2
4.	Майстерність організації педагогічної взаємодії	2
	Всього:	8

План лекції № 1:

1. Поняття педагогічної діяльності, її структура та специфіка
2. Основні напрями та функції діяльності викладача вищої школи
3. Вимоги до викладачів вищої школи, їх права та обов'язки
4. Компетентнісна модель науково-педагогічного працівника
5. Готовність викладача вищої школи до педагогічної діяльності
6. Самовиховання і самоосвіта в системі підготовки викладача

План лекції № 2:

1. Поняття педагогічної майстерності
2. Елементи педагогічної майстерності
3. Критерії та рівні педагогічної майстерності педагога
4. Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності
5. Здібності до педагогічної діяльності як елемент педагогічної майстерності
6. Форми та шляхи підвищення рівня педагогічної майстерності

План лекції № 3:

1. Педагогічна техніка як елемент педагогічної майстерності
2. Педагогічні здібності викладача вищої школи
3. Поняття «педагогічна техніка»
4. Зовнішня і внутрішня педагогічна техніка викладача вищої школи

План лекції № 4:

1. Сутність поняття конфлікту та класифікація педагогічних конфліктів
2. Педагогічна взаємодія. Форми педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу в системі вищої школи
3. Стили педагогічної взаємодії
4. Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи, їх функції та шляхи розв'язання

6. Теми та зміст практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Зміст практичних занять	Форма контролю	Години
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи				2
1.	Цінності та ціннісні орієнтації у системі педагогічної діяльності викладача вищої школи	Поняття «цінність», «ціннісні орієнтації». Проблема формування ціннісних орієнтацій. Структура ціннісних орієнтацій. Типології цінностей: духовні та матеріальні цінності; цінності – засоби та цінності - цілі. Моральні типи особистості: споживчий; конформістський; аристократичний; героїчний; релігійний. Трансформація цінностей суспільства в цілому та викладача зокрема.	творча робота, практичні групові вправи, захист міні-проектів	2
<i>Усього годин за змістовим модулем 1</i>				2
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи				6
2.	Елементи акторської та режисерської майстерності у педагогічній діяльності	Навчити здобувачів аналізувати педагогічний вплив в освітньому процесі; розвивати педагогічні вміння емоційного впливу на здобувачів, мобілізації їх уваги. Програма спостережень з метою визначення загальної оцінки основних проявів педагогічного артистизму. Психологічний аналіз заняття з урахуванням артистичності педагога	творча робота, практичні групові вправи, захист міні-проектів	1
3.	Імідж викладача вищої школи	Поняття іміджу викладача ВШ як складової артистизму. Засоби невербальної поведінки викладача у процесі конструктивного педагогічного спілкування (жести, міміка, віддаль, паузи, інтонація, пози, візуальний контакт). Засоби невербального контакту педагога: психофізична готовність (мускульна мобілізація); емоційна готовність (“важка вага”, “легка вага”, “усе з гідністю”); психічна регуляція та прийом фізичних дій”; візуальний контакт з аудиторією. Осанка, поза, рух педагога в аудиторії. Зовнішній вигляд педагога (стриманість, охайність, естетична виразність, доцільність одягу). Вимоги до одягу, прикрас, косметики педагога.	творча робота, практичні групові вправи, захист міні-проектів	1
4.	Педагогічне спілкування, його сутність та особливості	Особливості, функції педагогічного спілкування. Педагогічне спілкування як діалог. Бар'єри спілкування. Ускладнення, що виникають у процесі спілкування.	творча робота, практичні групові	2

		Структура педагогічного спілкування. Стель педагогічного спілкування. Правила педагогічного спілкування. Техніки ведення конструктивного діалогу із учасниками освітнього процесу.	вправи, захист міні-проектів	
5.	Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи	Способи, прийоми вирішення проблем дисципліни здобувачів відповідно до її вияву. Поняття про конфлікти у педагогічних ситуаціях, особливості, причини виникнення, типи, рівні. Структура та аналіз конфлікту. Способи поведінки викладача у конфліктних ситуаціях. Шляхи і процедури розв'язання конфліктів (переговорів, медіації, арбітрації). Розв'язання конфліктів у взаємодії з "важкими" людьми (здобувачами, колегами, батьками).	творча робота, практичні групові вправи, захист міні-проектів	2
<i>Усього годин за змістовим модулем 2</i>				6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

6.1. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів

Перехід до кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищій школі зумовлює суттєве посилення ролі самостійної роботи здобувачів, спрямованої на засвоєння ними змісту навчання, набуття професійної компетентності. Згідно з Положенням «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань.

При вивченні дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» на самостійну роботу магістрантів навчальним планом відведено 64 години, що становить 89 % від загального обсягу навчального навантаження.

У таких умовах на перший план виходять проблеми підвищення результативності самостійної роботи здобувачів, розробки дидактично обґрунтованих підходів до її проектування та організації, впровадження ефективних методик управління її виконанням.

До основних форм самостійної роботи здобувачів при вивченні курсу «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» відноситься:

- опрацювання лекційного матеріалу та вивчення теоретичного матеріалу за списком рекомендованої літератури;
- підготовка до практичних занять;
- написання рецензій на статті з предмету;
- складання опорних таблиць;
- створення імідж-презентацій (презентацій щодо власної педагогічної діяльності);
- виконання індивідуальних завдань для самостійної роботи;
- підготовка до складання іспиту.

6.2. Завдання для самостійної роботи здобувачів

№ з/п	Назва теми	кількість годин
МОДУЛЬ 1. Педагогічна майстерність викладача вищої школи		24
1.	Дати визначення поняття «педагогічна майстерність» та скласти опорну таблицю «Структура педагогічної майстерності викладача вищої школи», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічної майстерності викладача	2
2.	Скласти опорну таблицю «Професійно-педагогічні здібності викладача вищої школи», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічних здібностей	2
3.	Скласти опорну таблицю «Основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу», в якій охарактеризувати основні напрями та відповідні їм види діяльності викладача вищого навчального закладу.	2
4.	Підготувати твір-есе відповідно до теми: «Цінності та ціннісні орієнтації у системі педагогічної діяльності викладача вищої школи»	8
5.	Скласти опорну таблицю «Складові педагогічної техніки викладача вищої школи», в якій охарактеризувати основні елементи педагогічної техніки викладача	2
6.	Порівняти вимоги до особистості викладача вищої школи у XX та XXI столітті	8
МОДУЛЬ 2. Майстерність педагогічного спілкування		78
7.	Проаналізувати за вибором одну із запропонованих або власних педагогічних ситуацій у педагогічній взаємодії «викладач-викладач», «викладач-здобувач», «викладач-адміністрація» тощо відповідно до алгоритму аналізу ситуацій	6
8.	Скласти опорну таблицю «Стили взаємодії у конфлікті» за матеріалами однойменної презентації в якій охарактеризувати п'ять основних стилів поведінки при конфлікті та навести приклади педагогічних ситуацій до кожного стилю та запропонувати шляхи їх вирішення	6
9.	Проаналізувати та скласти рецензію на статтю за вибором: [4], [6], [7], [8], [12], [19], [20]	6
10.	Доберіть історичні приклади, цікаві вислови, проблемні ситуації, які можна використати в процесі викладання вашої дисципліни	6
11.	Визначити принципи та шляхи самовдосконаленості викладача щодо власної зовнішності	6
12.	Створити програму удосконалення власного іміджу в структурі позитивного іміджу ВНЗ	6
13.	Підготувати відео-матеріали до педагогічних ситуацій, що ілюструють різні прийоми педагогічної взаємодії	12
14.	Підготувати портфоліо — імідж-презентацію (презентацію власної педагогічної діяльності)	18
15.	Опрацювання тестових завдань з дисципліни «педагогічна майстерність викладача вищої школи»	12

6.3. Тестові питання для самостійного контролю стану опанування матеріалу здобувачами

1. *Визначення педагогічної майстерності, як «комплексу властивостей особистості, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності», можна знайти у:*

- а) І.А. Зязюна;
- б) Н.В. Кузьміної;
- в) А.О. Остапенко;
- г) словнику термінології з педагогічної майстерності.

2. Педмайстерність – це.....

- а) наука про учня;
- б) наука про виховання та навчання школяра;
- в) наука про професійну компетентну діяльність учителя;
- г) наука про навчання як спеціально організовану діяльність.

3. До структурних компонентів педагогічної майстерності належать:

- а) наявність педагогічного надзавдання;
- б) педагогічна спрямованість;
- в) володіння професійними знаннями й уміннями (навичками);
- г) володіння педагогічними засобами (методиками, технологією, технікою);
- д) відсутність інтуїції справедливого оцінювання.

4. До функціональних компонентів педагогічної майстерності належать:

- а) організаційні здібності педагога;
- б) конструктивні здібності педагога;
- в) комунікативні здібності педагога;
- г) інтуїція справедливого оцінювання;
- д) проєктувальні здібності педагога;
- е) оціночні здібності педагога.

5. Важливою складовою педагогічної майстерності є:

- а) гуманістична спрямованість;
- б) професійна компетентність;
- в) педагогічні здібності та педагогічна техніка;
- г) усі відповіді правильні.

6. Знання предмета, методики його викладання, педагогіки і психології — це:

- а) гуманістична спрямованість;
- б) професійна компетентність;
- в) педагогічні здібності та педагогічна техніка;
- г) усі відповіді правильні.

7. Гуманістична спрямованість діяльності вихователя:

- а) вияв професійної ідеології учителя;
- б) негативне ставлення до педагогічної діяльності;
- в) система роботи вчителя в проведенні різних форм роботи з учнями;
- г) саморозвиток дитини в діяльності.

8. Особливості викладача, що забезпечують досягнення високих результатів у навчанні, — це:

- а) гуманістична спрямованість;
- б) професійна компетентність;
- в) педагогічні здібності;
- г) усі відповіді правильні.

9. Професійна компетентність викладача вищої школи:

- а) знання основ управління навчальним закладом;
- б) вирішення конфліктних ситуацій;

- В) знання основ педагогіки і психології здобувачів;
- Г) матеріальна технічна база навчального закладу.

10. **Цілі, об'єкт, суб'єкт, засоби і результат є компонентами:**

- а) педагогічної творчості;
- б) педагогічної діяльності;
- в) педагогічної майстерності;
- г) процесу самовдосконалення.

11. **Суб'єктом педагогічної діяльності є:**

- а) викладач;
- б) здобувач;
- в) методи навчання і виховання.

12. **Професійна здатність педагога, що характеризується потребою у спілкуванні, готовністю легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування, — це:**

- а) динамізм особистості;
- б) комунікативність;
- в) креативність;
- г) емоційна стабільність.

13. **Здатність опанувати себе, зберігати самоконтроль, здійснювати саморегуляцію за будь-якої ситуації незалежно від сили зовнішніх чинників, що провокують емоційний зрив, — це:**

- а) динамізм особистості;
- б) комунікативність;
- в) креативність;
- г) емоційна стабільність.

14. **Здатність до творчості, генерації незвичних ідей, відходу від традиційних схем, швидкого розв'язування проблемних ситуацій — це:**

- а) динамізм особистості;
- б) комунікативність;
- в) креативність;
- г) емоційна стабільність.

15. **Здатність активно впливати на іншу особистість — це:**

- а) динамізм особистості;
- б) комунікативність;
- в) креативність;
- г) емоційна стабільність.

16. **Вміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу, прийом володіння собою (власним організмом, настроєм, мовленням, увагою і увагою) і впливу на інших (вербальними і невербальними засобами) — це:**

- а) педагогічна майстерність;
- б) педагогічна техніка;
- в) професійна здатність;
- г) професійна компетентність.

17. **До критеріїв майстерності педагога належать:**

- а) продуктивність;

- б) діалогічність;
- в) оптимальність;
- г) усі відповіді правильні.

18. Для елементарного рівня оволодіння педагогічною майстерністю характерні:

а) наявність у викладача лише окремих якостей професійної діяльності, володіння знаннями для виконання педагогічних дій, предметом викладання, проте через брак спрямованості на розвиток здобувача, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності низька;

б) педагогічні дії викладача, що гуманістично зорієнтовані, відносини зі здобувачами і колегами розвиваються позитивно, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на занятті;

в) чітка спрямованість дій викладача, їх висока якість, діалогічна взаємодія у спілкуванні, самостійне планування та організація власної діяльності на тривалий час з основним завданням розвинути особистість здобувача;

г) ініціативність викладача і творчий підхід до організації професійної діяльності, самостійне конструювання оригінальних педагогічних доцільних прийомів взаємодії, будувannya діяльності на основі рефлексивного аналізу.

19. Для базового рівня оволодіння педагогічною майстерністю характерні:

а) наявність у викладача лише окремих якостей професійної діяльності, володіння знаннями для виконання педагогічних дій, предметом викладання, проте через брак спрямованості на розвиток здобувача, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності низька;

б) педагогічні дії викладача, що гуманістично зорієнтовані, відносини зі здобувачами і колегами розвиваються позитивно, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на занятті;

в) чітка спрямованість дій викладача, їх висока якість, діалогічна взаємодія у спілкуванні, самостійне планування і організація власної діяльності на тривалий час з основним завданням розвинути особистість здобувача;

г) ініціативність викладача і творчий підхід до організації професійної діяльності, самостійне конструювання оригінальних педагогічних доцільних прийомів взаємодії, будувannya діяльності на основі рефлексивного аналізу.

20. Для досконалого рівня оволодіння педагогічною майстерністю характерні:

а) наявність у викладача лише окремих якостей професійної діяльності, володіння знаннями для виконання педагогічних дій, предметом викладання, проте через брак спрямованості на розвиток здобувача, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності низька;

б) педагогічні дії викладача, що гуманістично зорієнтовані, відносини зі здобувачами і колегами розвиваються позитивно, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на занятті;

в) чітка спрямованість дій викладача, їх висока якість, діалогічна взаємодія у спілкуванні, самостійне планування і організація власної діяльності на тривалий час з основним завданням розвинути особистість здобувача;

г) ініціативність викладача і творчий підхід до організації професійної діяльності, самостійне конструювання оригінальних педагогічних доцільних прийомів взаємодії, будувannya діяльності на основі рефлексивного аналізу.

21. Для творчого рівня оволодіння педагогічною майстерністю характерні:

а) наявність у викладача лише окремих якостей професійної діяльності, володіння знаннями для виконання педагогічних дій, предметом викладання, проте через брак спрямованості на розвиток здобувача, техніки організації діалогу продуктивність його навчально-виховної діяльності низька;

б) педагогічні дії викладача, що гуманістично зорієнтовані, відносини зі здобувачами і колегами розвиваються позитивно, добре засвоєно предмет викладання, методично впевнено і самостійно організовано навчально-виховний процес на занятті;

в) чітка спрямованість дій викладача, їх висока якість, діалогічна взаємодія у спілкуванні, самостійне планування і організування власної діяльності на тривалий час з основним завданням розвинути особистість здобувача;

г) ініціативність викладача і творчий підхід до організації професійної діяльності, самостійне конструювання оригінальних педагогічних доцільних прийомів взаємодії, будування діяльності на основі рефлексивного аналізу.

22. Головними критеріями передового педагогічного досвіду є:

а) актуальність, перспективність, новизна результатів, результативність;

б) особистість автора досвіду;

в) наявність матеріальних умов для поширення досвіду;

г) оригінальність форм досвіду.

23. Педагогічний досвід – це...

а) практична діяльність викладача вищої школи та її результат;

б) загальна ознака педагогічної діяльності;

в) вид діяльності викладача вищої школи;

г) накопичення професійних навичок.

24. Новаторський педагогічний досвід – це:

а) методика роботи викладача вищої школи;

б) використання передових ідей в особистісному досвіді викладача;

в) педагогічні ідеї, що виходять за рамки існуючих нормативів і сприяють створенню нових педагогічних технологій і систем.

25. Передовий педагогічний досвід – це:

а) накопичення передових ідей в системі роботи викладача;

б) педагогічні ідеї у найефективнішому використанні форм, методів, прийомів і засобів навчання та виховання;

в) технологія роботи викладача вищої школи;

г) науково-методичні положення, які забезпечують якість процесу засвоєння досвіду.

26. Методи вивчення передового досвіду:

а) спостереження за роботою викладача;

б) перегляд фрагментів фільмів;

в) перегляд методичної літератури;

г) дослідження з певних тем.

27. Який компонент педагогічної майстерності є фундаментальною основою цього комплексу:

а) педагогічні знання;

б) педагогічні здібності;

в) гуманістична спрямованість;

г) педагогічні вміння.

28. Стили педагогічного спілкування:

а) демократичний;

б) педагогічний;

в) особовий;

г) психолого-педагогічний.

29. Педагогічні умови, які сприяють ефективності спілкування:

- а) володіння психолого-педагогічними якостями та вміннями;
- б) організаторські вміння;
- в) дидактичні прийоми;
- г) методи навчання.

30. Який компонент педагогічної майстерності виконує роль системоутворюючого фактора:

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння.

31. Який компонент педагогічної майстерності забезпечує швидкість оволодіння майстерністю:

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння.

32. Який компонент педагогічної майстерності виконує інтегруючу функцію:

- а) педагогічні знання;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічні вміння.

33. Міміка, жестика, пантоміміка, праксеміка, такесика, візуальний контакт є засобами:

- а) вербальної взаємодії;
- б) невербальної взаємодії;
- в) внутрішньої взаємодії;
- г) зовнішньої взаємодії.

34. Норми часової, просторової орієнтації партнерів по спілкуванню вивчає:

- а) жестика;
- б) кінесика;
- в) праксеміка;
- г) пантоміміка.

35. Моторику всього тіла: позу, ходу, нахили, поставу відображає:

- а) міміка;
- б) жестика;
- в) праксеміка;
- г) пантоміміка.

36. Дихання, голос, дикція і темпоритм — це:

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

37. Що не є характеристикою голосу:

- а) сила;
- б) політність;
- в) темпоритм;
- г) мелодика;
- д) діапазон.

38. **Правильність, виразність, ясність, точність, стислість, доцільність, нестливість — це:**

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

39. **Аналітичні, проєктивні, конструктивні, організаційні, комунікативні вміння утворюють групу умінь:**

- а) психолого-педагогічних;
- б) фахово-методичних;
- в) спеціальних;
- г) творчих.

40. **Специфічні вміння, пов'язані з навчанням чи організацією конкретної діяльності, — це:**

- а) психолого-педагогічні;
- б) фахово-методичні;
- в) спеціальні;
- г) творчі.

41. **Уміння малювати, співати, ритмічно рухатися під музику, писати вірші — це уміння:**

- а) психолого-педагогічні;
- б) фахово-методичні;
- в) спеціальні;
- г) творчі.

42. **Яка з названих функцій не є функцією педагогічного спілкування:**

- а) пізнавальна;
- б) інформаційна;
- в) самоствердження;
- г) самореалізації;
- д) співпереживання.

43. **Яка функція педагогічного спілкування відіграє вирішальну роль у формуванні емпатії:**

- а) співпереживання;
- б) обмін ролями;
- в) інтегративно-компенсаторна;
- г) організація діяльності;
- д) самоствердження.

44. **Яка функція педагогічного спілкування сприяє усвідомленню здобувачем свого «Я»:**

- а) обмін ролями;
- б) співпереживання;
- в) самоствердження;
- г) організація діяльності;
- д) пізнавальна.

45. **Якому поняттю відповідає визначення: «Комплексу властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності на рефлексивній основі»:**

- а) педагогічна діяльність;
- б) педагогічна майстерність;
- в) педагогічна техніка;

г) педагогічна творчість.

46. Що із названого нижче не є напрямком самовдосконалення:

- а) розвиток педагогічної техніки;
- б) розвиток педагогічної майстерності;
- в) підвищення компетентності;
- г) актуалізація власного творчого потенціалу.

47. Що не належить до провідних форм самовдосконалення:

- а) самоосвіта;
- б) самовиховання;
- в) самоактуалізація;
- г) побудова власного іміджу педагога.

48. Діагностування, цілепокладання, планування, виконання, контроль і корекція — це етапи:

- а) самовиховання;
- б) самовдосконалення;
- в) самоактуалізації.

49. Бесіда, переконання, навіювання — це методи:

- а) організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки;
- б) формування свідомості особистості;
- в) стимулювання діяльності і поведінки;
- г) самовиховання.

50. Слово викладача як могутній засіб впливу на здобувачів лежить в основі методів:

- а) організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки;
- б) стимулювання діяльності і поведінки;
- в) формування свідомості особистості;
- г) самовиховання.

51. Непомітний психологічний вплив однієї особи на іншу чи групу осіб, розрахований на безперечне сприйняття і прийняття слів, висловлених в них думок, волі, — це:

- а) переконання;
- б) навіювання;
- в) бесіда.

52. Метод, що забезпечує корекцію поведінки здобувачів, а саме стимулювання хороших вчинків, шляхом розширення їх прав і обов'язків, — це:

- а) змагання;
- б) заохочення;
- в) покарання.

53. Професійна функція, що здійснює регулювання в системі діяльності педагога, називається:

- а) інформаційна;
- б) нормативна;
- в) рефлексії;
- г) діагностико-прогностична.

7. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Невід'ємною складовою професійної майстерності викладача, що виявляється у високому рівні опанування педагогічної діяльності, є вміння педагогом провадити науково-дослідну діяльність, що включає у себе:

- вміння застосовувати наукові методи дослідження для вирішення проблем і встановлення нових знань;
- вміння залучати здобувачів до дослідницької роботи, сприяти їх розвитку та підтримці у дослідницькій діяльності;
- навички розробки дослідницьких планів, збору та аналізу даних, а також обґрунтування своїх наукових висновків;
- здатність провадити новаторські підходи до розв'язання проблем та удосконалення освітнього процесу;
- здатність аналізувати інформацію, робити критичні висновки та застосовувати їх у наукових дослідженнях;
- здатність оприлюднювати результати своїх досліджень здобувачам та колегам через викладання, консультації та наукові заходи - семінари, виставки, конференції тощо .
- вміння залучати здобувачів до дослідницької роботи, сприяти їх розвитку та підтримці у дослідницькій діяльності.

Відтак, до **ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1. Теоретичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи** пропонується індивідуальне науково-дослідне завдання - проведення дослідження на тему: **«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ»**.

Мета дослідження – визначити найбільш суттєві для здобувачів складові педагогічної майстерності викладача.

Дослідження має здійснено за допомогою гугл-форм

Результати дослідження мають бути узагальнені у вигляді діаграм з узагальненою характеристикою як респондентів (учні, колеги, здобувачи тощо) та обраних ними складовими педагогічної майстерності викладача.

Форма узагальнення вільна - текстовий документ чи презентація, у який включіть питання, згруповані у 4 розділи, що відповідають основним елементам педагогічної майстерності, відповідно до досліджень І. А. Зязюна :

гуманістична спрямованість (ОРІЄНТОВНІ НАПРЯМИ):

- здатність співчувати та розуміти почуття здобувачів, брати до уваги їхні індивідуальні потреби та можливості;
- гідність та поважне ставлення до думки кожного здобувача;
- заохочення здобувачів до розвитку самопізнання, самовираження та саморозвитку;
- готовність допомагати здобувачам у розвитку особистісних якостей, навчальних досягнень та подоланні труднощів;
- створення сприятливого середовища для розвитку здобувачів , де вони відчувають себе комфортно та безпечно;
- заохочення співпраці та взаємодії між здобувачами, підтримка спільних проектів та обміну думками;
- сприяння розвитку навичок критичного аналізу та мислення здобувачів, спрямованих на поглиблене розуміння інформації та власних переконань.

професійна компетентність (ОРІЄНТОВНІ НАПРЯМИ):

- високий рівень володіння власним предметом, глибоке розуміння матеріалу, який вони викладають, включаючи актуальність і новітні розробки у своїй галузі;
- здатність планувати, структурувати та організовувати навчальний процес, враховуючи потреби здобувачів та вимоги програми;

- здатність налагоджувати контакт із здобувачами, чітко пояснювати складні концепції, стимулювати обговорення та сприяти активному спілкуванню;
- здатність проводити об'єктивне оцінювання знань та вмінь здобувачів, використовуючи різні форми та методи оцінювання;
- здатність стимулювати інтерес та мотивацію здобувачів до активного навчання, підтримка їхньої самостійності та ініціативи;
- вміння визнавати свої сильні та слабкі сторони як викладача і прагнення до постійного самовдосконалення.

педагогічна техніка (ОРІЄНТОВНІ НАПРЯМИ):

- використання різних педагогічних методів та підходів для досягнення навчальних цілей: лекції, практичні заняття, дискусії, кейси, проекти, інтерактивні методи, використання новітніх технологій тощо;
- здатність організовувати заняття, структурувати матеріал на онлайн платформах, розробляти навчальні плани та програми;
- високий рівень опанування викладачем сучасних технологій в освітньому процесі: веб-ресурси, електронні підручники, платформи для дистанційного навчання, інтерактивні дошки тощо;
- вміння об'єктивно оцінювати рівень знань здобувачів, а також свою власну роботу, використовуючи для цього різноманітні методи оцінювання та аналізу результатів;
- здатність налагоджувати контакт зі здобувачами, створювати сприятливу атмосферу для спілкування, вислуховувати та розуміти потреби здобувачів;
- бажання та здатність викладача до постійного самовдосконалення, участі у професійних семінарах, конференціях, курсах підвищення кваліфікації;
- здатність знаходити нові, творчі методи навчання, адаптувати підходи до особливостей групи здобувачів, розробляти та впроваджувати інноваційні підходи до навчання.

педагогічні здібності (ОРІЄНТОВНІ НАПРЯМИ):

- здатність швидко адаптуватися до різних ситуацій та умов навчання, враховуючи потреби здобувачів та сприятливі умови навчання;
- вміння спілкуватися з різними людьми, створювати позитивне робоче середовище, бути емпатичним та розуміти потреби здобувачів;
- здатність викладача мотивувати себе та інших до досягнення навчальних цілей, працювати на результат;
- уміння висловлювання думок чітко та доступно, вміння слухати та сприймати інформацію, ефективно комунікувати зі здобувачами;
- здатність придумувати нові методи навчання, використовувати творчі підходи та знаходити нестандартні рішення;
- здатність керувати групою, створювати спільні цілі та вести здобувачів до їх досягнення;
- здатність розуміти та аналізувати інформацію, розв'язувати проблеми, працювати з великим обсягом даних.

Для виконання завдання доцільно ознайомитися із публікацією: **Яблонська, Т., Бассараб З. (2023). ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ОЧИМА СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти**, 1 (3), 441–448. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.1780>

У результаті поданого дослідження на основі анкетування 88 здобувачів, автори дійшли висновків, що найбільш важливими для сучасних здобувачів є такі складові педагогічної майстерності викладача: освіченість, відкритість, стресостійкість, достатній рівень володіння онлайн технологіями, творчість та креативність.

Модернізація освіти змушує по-новому поглянути не тільки на форми оцінювання

досягнень учнів, а й шукати ефективні форми оцінювання педагогічної і науково-методичної діяльності вчителя. Однією з таких форм може стати Портфоліо викладача, популярне в різних системах вищої освіти, що і є основою виконання *індивідуального навчально-дослідного завдання у процесі вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» у рамках ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2. Практичні аспекти педагогічної майстерності викладача вищої школи.*

Робота над Портфоліо розвиває дослідницьку культуру викладача, удосконалюючи особистісну, соціальну й професійну компетентність – уміння самостійно здобувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально працювати у світі, що постійно змінюється. Орієнтуючись на самооцінку і рефлексію, Портфоліо викладача може стати мотиваційною основою діяльності педагога і сприяти його особистісному розвитку, стимулюючи до самоосвіти й удосконалення професійної підготовки.

В ідеї Портфоліо як у сучасній формі представлення професіоналізму викладача якнайкраще реалізується гасло сучасного життя «Освіта впродовж життя».

Створення Портфоліо дає змогу від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності викладача перейти до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності. Використання Портфоліо дає змогу викладачеві досягти таких цілей:

- простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;
- сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- підготуватися до участі в конкурсах педагогічної майстерності;
- підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- підготуватися до атестації.

Таким чином, робота над створенням Портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним учителем та має широку сферу використання.

Залежно від мети створення здобувачам пропонуються такі види Портфоліо:

1. **«Папка досягнень»**, що спрямована на підвищення власної значимості викладача і відображає його успіхи (уміщає грамоти, дипломи свої й підопічних, сертифікати, інформацію про перемоги в конкурсах тощо).

2. **Рефлексивне Портфоліо**, яке простежує динаміку особистісного розвитку викладача, допомагає проаналізувати результативність його діяльності як у кількісному, так і в якісному плані протягом певного періоду (уміщує статті, відеокасети із записом навчальних занять та позанавчальних заходів, що засвідчує якісні зміни в методиці викладання, удосконалення стилю викладання, набуття й розвиток навичок викладання тощо).

3. **Проблемно-тематичне Портфоліо**, пов'язане з написанням статті, реферату, наукової роботи, доповіді на конференції, узагальненням результатів діяльності за певною проблемою.

4. **Методичне Портфоліо**, яке містить зібрані або створені викладачем методичні матеріали, що засвідчують рівень його професіоналізму.

5. **Презентаційне Портфоліо**, яке містить стислий виклад основних досягнень викладача, відомості про його освіту, професійний досвід, наукові й методичні інтереси.

6. **Комплексне Портфоліо**, яке об'єднує всі попередні види Портфоліо, або декілька з них.

Як окремий вид деякі дослідники виділяють Портфоліо, підготовлене для проходження атестації. Зміст і структуру такого Портфоліо визначає установа, яка проводить атестацію. Саме тому, для викладачів, які планують атестуватися найближчим часом пропонується підготувати саме **Атестаційне Портфоліо** за вимогами власного закладу освіти.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- проведення лекцій та семінарсько-практичних занять із використанням наочних методів навчання (презентацій, відео-матеріалів тощо);
- застосування інтерактивних методів навчання під час лекційних та практично-семінарських занять («мозкового штурму», методу «ажурної пилки», розв'язування педагогічних ситуацій, робота в мікрогрупах, засідання дискусійного клубу та світового кафе, мікро-викладання і т. ін робота в парах, розминка, тренінг тощо);
- проведення практичних і семінарських занять із застосуванням імітаційно-рольових ігор;
- виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, контрольної роботи в межах годин, відведених на самостійне вивчення дисципліни;
- робота з навчально-методичними матеріалами та Інтернет-джерелами;
- аналіз художніх фільмів на педагогічну тематику.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів під час практичних занять, презентація індивідуальних науково-дослідних завдань, контрольної роботи в межах годин, відведених на самостійне вивчення дисципліни; онлайн тестування для перевірки закріпленого матеріалу та прикінцевого контролю знань, екзамен.

10. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття «педагогічна майстерність» та його складові.
2. Елементи педагогічної майстерності викладача вищої школи
3. Критерії педагогічної майстерності сучасного викладача.
4. Рівні педагогічної майстерності викладача вищої школи
5. Професійна компетентність викладача як основа його педагогічної майстерності.
6. Здібність до педагогічної діяльності як елемент педагогічної майстерності.
7. Педагогічний досвід у формуванні майстерності викладача вищої школи.
8. Навчально-методична робота як обов'язковий компонент педагогічної майстерності викладача вищої школи.
9. Поняття «педагогічна техніка» та його зміст.
10. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі.
11. Складові педагогічної техніки викладача.
12. Зовнішня техніка викладача та її характеристика.
13. Внутрішня техніка викладача та її характеристика.
14. Гуманістична спрямованість педагогічної взаємодії.
15. Сутність та структура педагогічного спілкування.
16. Основні різновиди педагогічного спілкування.
17. Педагогічне спілкування як діалог.
18. Функції педагогічного спілкування.
19. Стилї педагогічного спілкування.
20. Культура педагогічного спілкування.
21. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.
22. Педагогічний імідж у професійній діяльності викладача.

- 23.Форми педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи.
- 24.Набуття викладачем навичок самостійної педагогічної роботи.
- 25.Особистість викладача як інструмент впливу в педагогічній взаємодії.
- 26.Стилі педагогічної взаємодії у конфлікті.
- 27.Конфлікти у педагогічній взаємодії викладача вищої школи.
- 28.Компоненти педагогічної культури викладача вищої школи.
- 29.Педагогічний такт і маніпулювання викладача вищої школи.
- 30.Техніка налаштування викладача на публічну творчу діяльність.
- 31.Норми етичної поведінки викладачів вищої школи по відношенню до професії.
- 32.Норми етичної поведінки викладачів по відношенню до здобувачів.
- 33.Норми етичної поведінки викладачів по відношенню до колег.
- 34.Моральні вимоги, що регулюють відносини між викладачем і керівництвом.
- 35.Ставлення педагогічного колективу до викладача-майстра педагогічної справи, до викладача-новатора.
- 36.Ставлення педагогічного колективу до молодих, недосвідчених і малокваліфікованих колег.
- 37.Особистий приклад викладача вищої школи в моральному впливі на здобувачів.
- 38.Цінності та ціннісні орієнтації у системі педагогічної діяльності у вищій школі.
- 39.Основні правила етичної поведінки педагога у різних ситуаціях.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний контроль та самостійна робота, виконання індивідуального науково-дослідного завдання				Підсумковий контроль (екзамен)	Всього
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		
10	10	20	20	40	100

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів.

Співвідношення національної та ECTS шкал оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Національна оцінка
90-100	A	Відмінно	Відмінно
82-89	B	Дуже добре	Добре
75-81	C	Добре	Добре
67-74	D	Задовільно	Задовільно
60-66	E	Достатньо	Задовільно
35-59	Fx	Незадовільно	Незадовільно
1-34	F	Незадовільно	Незадовільно

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Робоча навчальна програма дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи»; опорний конспект лекцій; презентація лекційних матеріалів у Power Point, каталог електронних освітніх ресурсів за програмним матеріалом дисципліни у тому числі відео педагогічних ситуацій та перелік художніх фільмів на педагогічну тематику; нормативні

документи: Закон України про вищу освіту; Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»; Освітньо-професійна програма «Викладач вищої школи. Андрагогіка», навчальні плани; положення про організацію навчального процесу у ВНЗ, навчальні програми дисциплін.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Rozhnova, T., Sholokh, O., Kapinus, O., Makhynia, T., & Prykhodkina, N. (2024). Training of scientific and pedagogical staff in higher education institutions: quality and requirements. *Revista Eduweb*, 18(1), 164-179. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.12>
2. Брюховецька О.В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: Навч.-метод. комплекс. К. : АПН України, Ун-т менедж. Освіти, 2009. 56 с.
3. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с
4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посіб. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
5. Коваленко О.Е. Комунікативні процеси в педагогічній діяльності: навч. посіб. Харків: Контраст, 2008. 112 с.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 486 с.
7. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності: навч. посіб. Київ: СПД Богданова А.М., 2009. 328 с.
8. Махиня Т. А. Особливості самоосвіти викладачів ВНЗ в умовах інформатизації навчального процесу . Теорія та методика управління освітою. Електронне наукове фахове видання. Випуск 1 (10). 2013. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2013_10_21
9. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
10. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ: Знання, 2005. 399 с.
11. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. Вид. 3-тє переробл. і допов. Київ: С ПД Богданова А. М., 2008. 376 с
12. Педагогічна майстерність: хрестоматія: навч. посіб. / за ред. І.А. Зязюна. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 462 с.
13. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. посіб. / В. А. Семиченко, О. С. Снісаренко, О. В. Брюховецька, А. Ш. Кудусова. Вінниця: Планер, 2010. 674с.
14. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 13.08.2023).
15. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 URL : <http://surl.li/piql> (дата звернення: 13.08.2023).
16. Холковська І. Л., Волошина О. В, Губіна С. І. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.